

УДК 167.21

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v055.2025.25>

Г. Г. Старікова

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3229-1442>

кандидат філософських наук, доцент,

доцент кафедри філософії

Харківського національного університету радіоелектроніки

НАЦІОНАЛЬНО-МОВНА КАРТИНА СВІТУ ТА ЇЇ НЕЯВНІ СКЛАДОВІ

Вступ. Класична лінгвістика XX століття розглядала мову, перш за все, як сталий феномен об'єктивної реальності. Не дивно, що базовою концепцією для такого підходу став заснований на початку XX століття Е. Соссюром структуралізм та постструктуралізм, який прийшов йому на зміну наприкінці століття. Але якраз наприкінці XX століття в лінгвістиці відбулися принципові зміни щодо базових постулатів та висхідних концепцій цієї науки. У 80–90 роки XX ст. остаточно завершився так званий антропологічний поворот у мовних дослідженнях, в рамках якого дослідники зовсім з інших позицій підходили до вивчення мовного феномену. Бачення мови як суб'єктивно-народного утворення було запропоновано ще у XIX столітті В. фон Гумбольдтом, але своє повноцінне наукове втілення такий підхід отримав тільки наприкінці XX століття. Антропологічне бачення мови передбачає вихід за межі прагматичного, традиційно-раціонального розуміння сутності мови, яка тепер розглядається як «вмістилище духу народу», як результат неповторної раціональної та ціннісно-оцінювальної діяльності певного етносу, як унікальне створіння цього етносу. «Якщо кожна мова є світоглядом, то вона зобов'язана цим не тому, що вона представляє певний тип мови..., а тому, що говорить і, відповідно, передається цією мовою» [1, с. 415]. Саме в межах цієї нової для лінгвістики антропологічної парадигми були започатковані дослідження такого специфічного феномену, як національно-мовна картина світу. Нашу увагу привернув досить вузький аспект цієї теми, а саме, роль і місце неусвідомлених компонентів, зокрема, неявних знань в національно-мовній картині світу, їх участь у функціонуванні та побудові певних мовних структур, що входять до цієї картини і мови в цілому. На наш погляд, неявні передумови, неусвідомлені елементи, імпліцитні складові є фундаментальними компонентами етнічної національно-мовної системи.

Актуальність запропонованої проблематики можна довести і наступними міркуваннями. Одна із специфічних особливостей людського пізнання полягає в тому, що кожний фрагмент інформації, який поступає для обробки пізнавальною систе-

мою людини, повинен отримати вербально-понятійну форму, щоб стати усвідомленим знанням. Згадаємо, що говорив про цю особливість людської когнітивності І. Кант – «відчуття без понять сліпі», тобто навіть на чуттєвому рівні людина неусвідомлено потребує понять й використовує їх, не завжди при цьому навіть контролюючи цей процес усвідомлення. А будь-яке поняття – це слово або словосполучення природної мови зі всіма «вбудованими» в дану мову імпліцитними складовими, зокрема, неусвідомлено-емоційне забарвлення слів, ціннісне та оцінювальне, морально-етичне відношення тощо.

В сучасній філософії та лінгвістиці майже відсутні дослідження, які втілили (або принаймні досить глибоко їх проаналізували) основні ідеї такого підходу до вивчення мовних феноменів, зокрема, феномену національно-мовної картини світу. Головною з цих ідей для нашого дослідження є наступна: втілення національно-мовної специфіки відбувається на всіх без виключення рівнях мовної системи. У деяких роботах тільки починають здійснюватися спроби виявити глибинний зв'язок когнітивних структур людини з мовними формами, науковці намагаються дослідити способи відображення характеру та особливостей пізнання й сприйняття світу в глибинних мовних категоріях (так званих ментальних категоріях), які належать до сфери неусвідомленого. Значну цікавість не тільки для лінгвістики, але й для філософії, психології, когнітології може мати дослідження неявних, неусвідомлених, імпліцитних компонентів, що присутні на всіх рівнях мовного буття і, зокрема, досить ярко проявляють себе у національно-мовній картині світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Національно-мовна картина світу вивчалася цілою низкою дослідників XX та XXI століть. Однак започаткував розробку цієї теми у своїх роботах з мовознавства В. фон Гумбольдт. Кожна мова, за Гумбольдтом, створює для народу, який нею користується, окрему картину світу, начебто окреслює навколо нього «магічне коло» певних уявлень і образів: «В кожній мові закладено самобутнє світосприйняття. Як окремий звук стає між предметом і людиною, так і вся мова у цілому

виступає між людиною та природою, яка впливає на людину» [2, с. 80]. Вийти за межі цього «кола» можливо тільки шляхом вивчення іноземної мови, шляхом «входження в інше коло», тобто шляхом проникнення в систему світогляду, яка зафіксована іншою мовою. У межах мовних національно-специфічних форм відбувається осмислення, переживання й оцінка світу тим чи іншим етносом: «... мова є органом внутрішнього буття, навіть самим цим буттям, наскільки воно крок за кроком досягає внутрішньої ясності і зовнішнього втілення» [3, с. 47].

Логічним продовженням ідей Гумбольдта про різні мови як різні способи бачення світу та інтерпретації його людськими співтовариствами стала розроблена майже сто років тому гіпотеза лінгвістичної відносності, запропонована Е. Сепіром та Б. Уорфом [4]. У відповідності до її постулатів, логіка мислення, специфіка світосприйняття та особливості пізнавальної діяльності, притаманні тому чи іншому етносу, обумовлені мовою спілкування в даному соціумі. Ця гіпотеза декларувала абсолютний примат мови над категоріями мислення і свідомості. «Формування ідей не є незалежним процесом, виключно раціональним у звичному, традиційному розумінні, а є частиною певної граматики. Ми «розчленовуємо» природу по лініях, які запропоновані нашою рідною мовою, ... організуємо її в поняття і приписуємо їй значення так, як ми це робимо, в значній мірі тому, що ми є учасниками «домовленості» організовувати її саме таким чином – домовленості, яку пропонує нам наше мовне співтовариство і яка оформлюється в систему за зразком нашої мови. Природно, що домовленість є неявною, неусвідомленою, але її умови абсолютно обов'язкові» [4, с. 114–115]. Сучасні лінгвісти теж не пройшли «повз» запропоновану тематику. Перш за все, слід звернути увагу на фундаментальний підходи до глибинної сутності мови і, зокрема, національно-мовної картини світу, в численних роботах видатної представниці сучасної лінгвістики А. Вежицької, наприклад, [5]. Цікавим та змістовним джерелом для досліджень цієї проблеми можна також вважати змістовну та глибоку працю О.І. Голубовської «Етнічні особливості мовних картин світу» [6].

Формування мети статті. Мета дослідження полягає у визначенні основних типів неявних складових національно-мовної картини світу та ролі цих імпліцитних компонентів у функціонуванні цієї картини світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кожний етнос за допомогою і в межах притаманних тільки йому мовних та культурних форм певним чином розвиває й деталізує загальний понятійний базис людства, ти самим він визначає свою

національну особливість. Перекодування єдиного для всіх людських етносів раціонально-логічного коду на вербальний у межах конкретної мови, дискретизація інформаційного «континууму» певною мовою ніби переплавляє єдину логіку-понятійну базу людства, «переміщуючи» її у етнічно обумовлені семантичні матриці змістовного рівня мови. Таким чином, в національно-мовних картинах світу, з одного боку, можна виділити загальну частину, яка пов'язана із «загальним понятійним базисом» людства, що є сумісною основою природної мови, мислення та культури. З іншого боку, національно-специфічні нюанси осмислення, відчуття й оцінки реального світу накладаються на універсальну логіко-понятійну основу, створюють ту частину мовної картини світу, яка і несе в собі національну специфіку.

Дослідники, зокрема, О.І. Голубовська, вважають, що виникнення мовних національно-специфічних форм детермінується двома основними факторами:

1) фрагментом реального світу, який впливає на колективну свідомість етносу (тут мається на увазі природне середовище, в якому існує етнічний колектив і матеріальна культура артефактів, які створені цим народом);

2) особливостями колективної етнічної свідомості, які знаходять свої прояви у різноманітності логічного оперування одними й тими самими реаліями зовнішнього світу, у несхожості проявів «наївної» повсякденної свідомості, перш за все її емоційно-оцінювальних, соціально-ціннісних, морально-етичних компонентів [6, с. 93].

Саме взаємодія колективної мовної свідомості, реального світу й мови як способу репрезентації знань про світ приводить до формування такого важливого феномену, як національно-мовна картина світу (або національно-мовна модель світу). Необхідно підкреслити, що картина світу в жодному разі не є певною «стенограмою» знань про світ, вона – «не дзеркальне відображення світу і не відкрите «вікно» в світ, а саме картина, тобто інтерпретація, акт світорозуміння..., вона залежить від призми, через яку здійснюється світобачення» [6, с. 96]. Якщо узагальнити існуючі підходи до визначення даного поняття, дослідники сформулювали наступне робоче визначення: *національно-мовна картина світу* – це висловлене засобами певної мови світовідчуття й світорозуміння етносу; це вербалізована інтерпретація мовним соціумом навколишнього світу й себе самого у цьому світі. Важливо звернути увагу, що сучасна лінгвістика вимагає більш широкого розуміння й трактування поняття «мовна модель світу». За думкою видатної австралійської лінгвістки польського походження А. Вежицької, національно-культурна специфіка ментальності і характеру

етносу виявляється не тільки на лексико-семантичному, але й на морфологічному і синтаксичному рівнях (тобто ця неявна складова ніби «пронизує» всю структуру мови і всі рівні її функціонування) [5, с. 96]. Інші сучасні дослідники також вважають, що мовна картина світу створюється не тільки за допомогою засобів конкретної лексики й «опредмечування» певних процесуальних значень, але також спирається на використання синтаксичних конструкцій, які з перших етапів існування мови відтворюють відношення між елементами дійсності. Отже, субстанційно-ідеальний простір мови, що є безперервним і єдиним, моделює специфічні риси національного світосприйняття і національного типу мислення фактично на всіх стратифікаційних рівнях мовної системи за допомогою як знакових, так і дознакових та супразнакових, тобто імпліцитних, неявних мовних компонентів. Інакше кажучи, можна припустити, що неявні елементи представлені на всіх рівнях національно-мовної картини світу, у найрізноманітніших мовних формах: від звукового, фонетичного втілення народних уявлень про реальність через лексичну складову до морфологічного й граматичного рівнів. Отже, мова виконує не тільки роль «зберігача-охоронця» інформації, що накопичена мовним соціумом на протязі довготривалого історичного розвитку: за допомогою мовних форм фіксується спосіб світобачення етносу, погляд на світ через «вуаль» національно-культурних уявлень і образів, що робить національну мову найважливішим етногенним фактором, фактично, основним засобом етнічної соціалізації індивідууму.

З точки зору семіотики культури наша мова є базовою знаковою системою етнокультури, над якою надбудовуються всі інші знакові системи даної культури як допоміжні, вторинні моделюючі системи. При такому підході виявляється, що повсякденна природна мова – це метапрограма, яка регламентує через різного роду приписи – заповіді, закони, афоризми, прислів'я, рекламу, піар – людську поведінку, тобто поведінкові програми, які функціонують в суспільстві у знаковому вигляді [6, с. 95]. При цьому необхідно відмітити, що далеко не завжди ці знакові приписи є «відкритими» для суб'єкта-індивіда, тобто усвідомленою, осмисленою інформацією. Досить часто, особливо на рівні заповідей або традицій, їх справжній зміст, реальна об'єктивна причина (або причини) їх формування вже давно забуті, і модель поведінки сакралізовано без усвідомлення її сутності, наприклад, різноманітні харчові обмеження або гігієнічні правила, норми одягу, взаємовідносини між статями в різних релігіях і культурах носять, як правило, саме такий сакральний-обов'язковий, але раціонально

вже неаргументований характер. Саме тому в них за явним знаком, який нібито розуміється соціумом, насправді стоїть неусвідомлена, імпліцитна, забута багато поколінь тому інформація. Це також можна вважати одним з проявів неявних складових природної мови.

В якості прикладу можна розглянути ідіоми та метафори природної мови, які являють собою особливий лінгвістичний феномен. В семантичному полі мови смисли цих висловів як лінгвокультурних кодів суттєво відрізняються від букввальних значень. Наприклад, *не хлібом єдиним* – означає різносторонність особистості та інтересів людини; *водити за ніс* – обманювати або вести когось в неправильному напрямку; *тягнути kota за хвіст* – займатися непродуктивною або марною справою тощо. Носій мови використовує ці вислови, не замислюючись про їх реальний зміст, він намагається якомога точніше передати потрібний йому зміст, оперуючи при цьому семантичними, а не знаковими одиницями мови. Це також дозволяє вважати даний фрагмент природної мови її специфічним імпліцитним компонентом.

Якщо розмірковувати про позалогічні форми відображення світу людською свідомістю, які співвідносяться з понятійним мисленням як ціле зі своєю часткою (включаючи афективні аспекти розумової діяльності людини – емоційні, вольові, конкретно-чуттєві тощо), то відразу ж стає очевидним, що різні етноси «переживають» навколишню дійсність по-різному, об'єктивуючи різноманітність свого сприйняття, відчуттів та оцінок у мовних формах тих етнічних мов, носіями яких вони є: «індивідуальність створюється не ідеями, тому що немає нічого більш позбавленого індивідуальності, ніж ідея; індивідуальність створюють емоції, відчуття, бажання, прагнення – все, що стимулює нас до дії, все, з чого складаються незалежні від розуму темперамент і характер» [7, с. 22]. Ми вважаємо, що не буде перебільшенням сказати, що саме сфера екстралогічного у сприйнятті дійсності тим або іншим етнічним колективом, сфера емотивно-оцінювальної діяльності етнічної свідомості створюють неповторність та національну унікальність мов світу.

З іншого боку, особливості концептуалізації «розмовного» світу природною мовою проявляються навіть у таких абстрактних семантичних категоріях, як модальність, каузація, оцінювальність, вторинне означування в метафоричній сфері мови. Саме такі міркування ми знаходимо в роботі А. Вежбицької: «... мови суттєво відрізняються ступенем детальності розробки цілком абстрактних семантичних полів – таких, як... агентивність, сфера емоційного... Та чи інша концептуалізація зовнішнього світу закладена в мові і її не завжди можна вивести з відмінностей в «умовах»

її існування» [5, с. 21]. Якщо фактори природного середовища етносу та його матеріальної культури виявляються нерелевантними для пояснення національно-специфічного в мовах, тоді «до справи» доєднується фактор національного характеру або – ширше – національного менталітету, який є важливим компонентом колективної етнічної свідомості. Досить інформативною та показовою з цієї точки зору є сенсорно-рецептивна концептуалізація дійсності та її системно-мовні «іпостасі» (фонетико-морфологічний та лексичний мовні рівні). Сприйняття передбачає акт категоризації, який певним чином «канонізує» перцептивний досвід, задаючи початкові параметри осмислення реальних об'єктів: «... категоризація об'єкта при сприйнятті є основою для відповідної організації дій, спрямованих на цей об'єкта» [8, с. 18]. Здавалося б, єдність біологічної природи людства повинна була обумовити і однаковість відчуттів та сприйняття, а також їх подальшої лексикалізації у всіх людей, незалежно від расової чи національної приналежності. Але аналіз різномовних звуконаслідувальних – ономатопейчних слів демонструє нам, наскільки суто етнічний характер має концептуалізація того, що сприймається слухом, в різних лінгвокультурних ареалах.

В результаті порівняльного аналізу ономатопейчних слів у різних мовах виявляється не стільки схожість звуконаслідувальних сполучень, скільки відмінність в їх мовних втіленнях. Дослідники дійшли висновку, що слухові враження, які концептуалізовано різними мовами, відрізняються тим більше, чим далі знаходяться одна від іншої географічно і культурно ті мови, які досліджуються. Віддалені в культурно-мовному відношенні етноси не лише по-різному «чують» голоси тварин, але й проявляють певну вибірковість при їх сенсорно-перцептивній концептуалізації. Наприклад, голос індики проігноровано в українській або китайській мовах, але він отримав сенсорно-мовну концептуалізацію в англійській мові; в українській мові не існує звуконаслідувальних слів для позначення голосів, цикади та ластівки, тоді як в китайській мові вони отримали лексичне ономатопейчне втілення.

Причина цього явища, за думкою відомого спеціаліста з проблем сприйняття Дж. Брунера, полягає не в особливостях отриманих перцептивних сигналів, а в своєрідності висновків, які підсвідомо роблять носії різних культур з цих сигналів, оскільки в межах різних культур такі сигнали засвоюються у відповідності до різних схем та вибіркості сприйняття. Саме це і породжує міжкультурну специфіку [8, с. 231–232]. Сучасними дослідниками доведено, що у різних етносів існують цілісні домінанти сприйняття, які й обумовлюють етнічну специфіку сенсорно-слухової мов-

ної концептуалізації. Питання про походження і природу цих схем та домінант, про те, що саме детермінує вибірковість етнічного сприйняття як пізнавального процесу, безпосередньо пов'язано із символічною функцією мовної форми, з глибинною причинністю специфіки кореляцій акустичного та смислового планів мови. До речі, вперше на проблему взаємозв'язку звуку та значення звернув увагу В. фон Гумбольдт, який вважав «встановлення істинного зв'язку звуку і значення» найважливішим завданням мовознавства, підкреслюючи, що «... характер цього зв'язку дуже зрідка вдається описати досить повно, часто про нього можна лише здогадуватися, а частіше всього ми не маємо про нього жодного уявлення» [3, с. 92]. На жаль, для лінгвосеміотики XX сторіччя головним теоретичним постулатом стало Соссюрівське твердження про довільний, умовний характер мовного знаку, про невмотивованість зв'язку означального означувальним. Тим самим на периферію лінгвістичної уваги було витіснено дві прості істини, сформульовані видатним вченим минулого: 1. Створення звукової форми належить до перших кроків створення мови. 2. Звукова форма є головною причиною мовних розходжень [3, с. 96–97].

Серед факторів, які детермінують онтологію національно-мовних картин світу, необхідно згадати фрагмент реального світу, який дано етносу в безпосередньо-чуттєвому сприйнятті, а також колективну етнічну свідомість, яка зберігає досвід попередніх поколінь та відображає реальний світ у поступовому процесі пізнання. В полі безпосередніх відчуттів етносу, або, в термінах Б. Рассела, в полі його сенсibiliй попадало перш за все природне середовище етносу. Хрестоматійним в цьому розумінні є приклад Б. Уорфа про наявність різних слів для позначення снігу в ескімоській мові: сніг, що падає; сніг, що тане; принесений вітром сніг; сніг на землі; сніг, що став твердим на кшталт льоду тощо [4, с. 74]. Пізніше, в процесі історичного розвитку і самоідентифікації етносу таким фактором стає й матеріальне, рукотворне середовище. За словами Г. Гачева, національний образ світу є «диктатом» національної природи в культурі. Ми вважаємо необхідним підкреслити, що це лише одна з фундаментальних складових неусвідомлених когнітивних структур, базового передумовного, несвідомого «глибинного» шару мови, який визначає всю його наступні структурні елементи – і морфологічні, і лексичні, і семантичні.

Висновки. Проведений аналіз дозволяє виділити два типи імпліцитних, неявних компонентів мови, які входять до складу національно-мовної картини світу, – це (1) структурні складові та (2) функціональні особливості буття мови. До

перших відносяться неусвідомлені, невербалізовані структурні елементи мови, зокрема, те, що Гумбольдт назвав «глибинними структурами мови». Вони неявно присутні в будь-якій природній мові, «з глибини» вони впливають на всі мовні форми – лексику, фонетику, фразеологію, граматику тощо, і головне, на семантичну, смислову складову мови (що проявляється, наприклад, при поділі мов на аглютативні, флексивні та коренеізолюючі мови). Однак ці елементи впливають не тільки власне на структуру, але й на другу складову – на особливості функціонування мови. Ми припускаємо, що імпліцитні правила функціонування мови необхідно виділити в окремий підвид імпліцитних складових, оскільки вони є не структурними елементами, а нормами щодо використання певних мовних елементів.

Крім того, ми вважаємо, що важливим методологічним інструментом для дослідження специфіки національно-мовної картини світу повинно стати гармонійне поєднання методів лінгвістичної синхронії та діакронії, що надасть можливість, з одного боку, відповісти на питання, які пов'язані з походженням певних імпліцитних характеристик мови, а, з іншого боку, порівняти між собою сучасні природні мови у всьому багатоманітті їх проявів. Наступні дослідження національно-мовної картини світу дозволять ближче підійти як до вирішення суто культурологічних проблем (лінгвокультурні коди тощо), так і до аналізу філософсько-антропологічних питань в сфері культури та національної самосвідомості.

Література

1. Gadamer H.-G. Wahrheit und Methode. Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik. 4. Auflage. J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen 1975. 486 p.
2. Wilhelm von Humboldt. On Language. On the Diversity of Human Language Construction and Its Influence on the Mental Development of the Human Species, Cambridge University Press, 2nd rev. edition, 1999.
3. Wilhelm von Humboldt. Essays on Language. T. Harden and D. Farelly (eds.), Frankfurt, Berlin, Bern, New York: P. Lang. 1997. 218 p.
4. Whorf B. The relation of habitual thought and behavior to language. In J. B. Carroll (Ed.), Language, thought and reality: Selected writings of Benjamin Lee Whorf (pp. 134-59). Cambridge, MA: MIT Press. 1956.
5. Wierzbicka, Anna. Semantics, culture and cognition: Universals human concepts in culture-specific configurations. New York: Oxford University Press. 1992. 403 p.
6. Голубовська О.І. Етнічні особливості мовних картин світу. Київ: Логос, 2004. 283 с.
7. Bally Ch. Le Langage et la Vie. Paris, Payot, 1926. 238 p.
8. Bruner Jerome S. Processes of Cognitive Growth: Infancy. Clark University Press, 1968.

Анотація

Старікова Г. Г. Національно-мовна картина світу та її неявні складові. – Стаття.

В статті з позицій антропологічного підходу розглядається феномен національно-мовної картини світу як важливого чинника етнічної ідентичності. Термін «національно-мовна картина світу» сформувався в сучасній лінгвістиці відносно недавно наприкінці ХХ ст., коли формувалася нова для лінгвістики антропологічна парадигма. Засновником такого підходу до мови вважають В. фон Гумбольдта, але сучасні розробки цієї теми частіш за все пов'язують з ім'ям А. Вежіцької. Вона, зокрема, підкреслює, що національно-культурна специфіка ментальності і характеру етносу виявляється не тільки на лексико-семантичному, але й на морфологічному і синтаксичному рівнях; вона моделює специфічні риси національного світосприйняття і національного типу мислення фактично на всіх стратифікаційних рівнях мовної системи за допомогою як знакових, так і дознакових та супразнакових, тобто імпліцитних, неявних мовних компонентів. Таким чином, неявні елементи представлені на всіх рівнях національно-мовної картини світу, у найрізноманітніших мовних формах: від звукового, фонетичного втілення народних уявлень про реальність через лексичну складову до морфологічного й граматичного рівнів. В якості прикладів можна навести онотопеїчні «слова» різних мов або метафори та ідіоми, які фактично втілюють у собі позавербальні смисли, що не співпадають з лексичними і є яскравим втіленням неявних компонентів у природних мовах. Отже, можна виділити дві складові для неявного рівня мови – це неусвідомлені структури на різних рівнях національно-мовної картини світу та норми і правила їх функціонування, які теж не усвідомлюються. Подальші дослідження національно-мовної картини світу дозволять ближче підійти як до вирішення суто культурологічних проблем (лінгвокультурні коди тощо), так і до аналізу філософсько-антропологічних питань в сфері культури та національної самосвідомості.

Ключові слова: мова, національно-мовна картина світу, неявні знання, імпліцитні складові мови, лінгвокультурні коди.

Summary

Starikova H. G. National-linguistic picture of the world and its implicit components. – Article.

The article deals with the phenomenon of the national-linguistic picture of the world as an important factor of ethnic identity from the standpoint of an anthropological approach. The term “national-linguistic picture of the world” was formed in modern linguistics relatively recently at the end of the 20th century, when a new anthropological paradigm for linguistics was being formed. The founder of this approach to language is considered to be W. von Humboldt, but modern developments on this topic are most often associated with the name of A. Wierzbicka. In particular, she emphasized that the national-cultural specificity of the mentality and character of the ethnos is manifested not only at the lexical-semantic, but also

at the morphological and syntactic levels; it models the specific features of the national worldview and national type of thinking at virtually all stratification levels of the language system with the help of both symbolic, denotative and supra-semantic, i.e. implicit language components. Thus, implicit elements are represented at all levels of the national-linguistic picture of the world, in a wide variety of linguistic forms: from the sound, phonetic embodiment of popular ideas about reality through the lexical component to the morphological and grammatical levels. Examples include onomatopoeic “words” of different language or metaphors and idioms, which actually embody extraverbal meanings that do not coincide with lexical ones and a vivid embodiment

of implicit components in natural languages. So, we can distinguish two components for the implicit level of language – these are unconscious structures at different levels of the national-linguistic picture of the world and the norms and rules of their functioning, which are also not realized. Further research into the national-linguistic picture of the world will allow for a deeper exploration of such pressing problems as the nature and essence of linguae-cultural codes in linguistics or the question of the philosophical-anthropological phenomenon of national self-consciousness.

Key words: language, national-linguistic picture of the world, implicit knowledge, implicit components of language, linguacultural codes.

Дата надходження статті: 28.08.2025

Дата прийняття статті: 15.09.2025

Опубліковано: 30.09.2025